

≡ CEVAP ANAHTARI ≡

I. ÜNİTE: BİREY VE TOPLUM

ÖĞRENELİM (s. 10)

- sorumlulukları - davranışları
- sosyal rolleri

Doğuştan Sahip Olduğumuz Roller

1. Kardeş
2. Torun
3. Yeğen

Sonradan Sahip Olduğumuz Roller

2. Sınıf başkanı
3. Öğretmen
4. Anne

UYGULAYALIM (s. 11-12-13)

- A.**
- anne, baba
  - doktor, öğretmen, tamirci vb.
  - çocuk, öğrenci, sınıf başkanı, takım kaptanı, kaleci vb.
- B.**
1. Çocuk
  2. Anne
  3. Dede
  4. Öğretmen
  5. Mimar
  6. Nine
  7. Subay
  8. Mucit
  9. Müzisyen
  10. Öğrenci
  11. Doktor
- C.**
1. (Y) Çok önemlidir.
  2. (D)
  3. (Y) Üniversite mezunu olmayı gerektirir.
  4. (Y) Zamana ve eğitime bağlı olarak değişir.
  5. (D)
  6. (Y) Doğuştan sahip olduğumuz sosyal rollerimiz de vardır.
  7. (Y) Tarih boyunca değişiklikler göstermiştir.
  8. (D)
- Ç.**
1. eğitim
  2. doğuştan
  3. değişir
  4. sosyal rolleri
  5. sağlıklı ürünler

PEKİŞTİRELİM (s. 14)

- A.**
• ÖĞRETMEN	• ANNE	• TAMİRCİ
• ÖĞRENCİ	• ŞARKICI	• MUCİT
• BABA	• TİYATROCU	• ÇOCUK
• MÜHENDİS	• KİMYAGER	• ASTRONOT
• RESSAM	• FUTBOLCU	

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 15)

1. B	3. A	5. C	7. C	9. C
2. C	4. D	6. A	8. A	10. B

ÖĞRENELİM (s. 17)

Sosyal Unsurlar

- Dayanışma
- Toplumsal Değerler

Tarihi Unsurlar

- İstanbul'un Fethi
- Anadolu'nun yurt edinilmesi

Vatan: Yurt

Millet: Ulus

Egemenlik: Hâkimiyet

- toplumsal birliktelik

- Gelenek
- Görenek

Kültürel Unsurlar

- Düğünler
- Asker Uğurlamaları

- Örf
- Sanat

UYGULAYALIM (s. 19)

- B.**
1. dil
  2. tarih
  3. Vatan
  4. kültür
  5. millet
  6. din
  7. Devlet
- C.**
1. (D)
  2. (Y) Dil, bir toplumun millet olmasındaki temel unsurlardandır.
  3. (D)
  4. (D)
  5. (Y) Maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.
  6. (Y) Dil denir.
  7. (D)

PEKİŞTİRELİM (s. 20)

- B.**
• MİLLET	• ATATÜRK
• MİLLÎ BAYRAMLAR	• DAYANIŞMA
• VATAN	• YARDIMLAŞMA
• BAYRAK	• DİNİ BAYRAMLAR
• TARİH	• KURTULUŞ SAVAŞI
• DEVLET	• DİN
• DİL	• KÜLTÜR

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 21)

1. B	3. D	5. B	7. D	9. A	11. A
2. A	4. A	6. C	8. B	10. C	

ÖĞRENELİM (s. 23)

- (olumsuz)
- (olumlu)
- Ön yargı

Ön Yargının Özellikleri

- a. ırklara ayrılarak
- b. hırsız, cahil, tembel, kirli vb.

- Ayrırim
- Etnik yemekler
- Etnik halk oyunları
- c. aynı ortamda bulunmamayı
- ç. azınlık gruplara
- d. Türk vatandaşları

UYGULAYALIM (s. 24-25)

- A.**
1. (D)
  2. (D)
  3. (Y) Ön yargılar ayrıma yol açar.
  4. (D)
  5. (Y) Dış görünüme göre karar vermek yanıltıcı olabilir.
  6. (D)
- B.**
1. empati
  2. Kalıp yargı
  3. ön yargı
  4. etnik
  5. gruba
- C.**
1. ✓	5. ✓	10. ✓	14. ✓	18. ✓
2. ✓	7. ✓	11. ✓	15. ✓	19. ✓
3. ✓	9. ✓	12. ✓	16. ✓	

PEKİŞTİRELİM (s. 26)

- A.**
- SOSYOKÜLTÜREL
  - KALIP YARGI
  - AYIRIM
  - EMPATİ
  - SOSYOEKONOMİ
  - ETNİK
  - ÖN YARGI

- B. Kalıp Yargı**
- Yıkanmayı sevmeyi

Ayrımcılık

- Sınıfımızda Suriyeli istemiyoruz.

Ön Yargısız Yaklaşım

- İmkkanı olursa herkes yıkanmaktan hoşlanır.

Empati

- Bütün insanlar kardeşlerdir.
- Her çocuğun okula gitme ve eğitim alma hakkı vardır.

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 28)

1. A   3. D   5. D   7. C   9. A
2. C   4. A   6. B   8. D   10. D

ÖĞRENELİM (s. 30)

- sosyal yardımlaşma
- ihtiyacı olan
- maddi çıkar
- Vakıfların ve Sivil Toplum Kuruluşlarının

UYGULAYALIM (s. 31)

- A.**
1. (D)
  2. (Y) Mehmetçik Vakfı TSK'da yaptığı vatan hizmeti sırasında şehit olanların yakınları ve gazilere yardım amacıyla kurulmuştur.
  3. (D)
  4. (D)
  5. (Y) Vakıflar günümüzde en önemli yardım kuruluşlarındandır.
  6. (D)
  7. (Y) Vakıf hizmetlerinde din vb. ayrım gözlemlenmez.

- B.**
1. sosyal yardımlaşma
  2. sosyal dayanışma
  3. alınıp satılamaz
  4. Türk Kızılayı

PEKİŞTİRELİM (s. 33)

- C.**
- SANAT
  - SAĞLIK
  - SPOR
  - DİN İŞLERİ
  - BAYINDIRLIK
  - EĞİTİM
  - TOPLUMSAL
  - ÇEVRE
  - SOSYAL
  - MİLLÎ SAVUNMA

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 34)

1. A   3. D   5. C   7. A   9. C
2. C   4. B   6. D   8. B

ÖĞRENELİM (s. 36-37)

- doğuştan - sonradan
- görevleri
- sınırsız - başladığı
- yasal
- sorumluluklarını - duysuz
- çözüm - demokratik

TEMEL HAKLAR

- dokunulmaz - vazgeçilemez
- Anayasa
- yasayla

Başlıca haklarımız şunlardır:

- sınırlandırılmaz
- eğitim - öğretim
- sağlıklı - önlemler alma
- şikâyetlerini - yazılı olarak
- saygı
- izinsiz - aranamaz
- katılma
- görev alma
- mesleğini yapabilme
- üye olma

TEMEL ÖZGÜRLÜKLER

- Düşünce, kanaat ve ifade özgürlüğü
- Yerleşme ve seyahat özgürlüğü
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı
- Haberleşme özgürlüğü

SORUMLULUKLARIMIZ

- Askere gitmek
- Seçme ve seçilme hakkını kullanmak

UYGULAYALIM (s. 38)

- A.**
1. (Y) Sorumluluk denir.
  2. (Y) Başkasına zarar vermeden istediğini yapabilmektedir.
  3. (D)
  4. (D)
  5. (Y) Ülke sorunlarına karşı duyarlıdır ve sorunlara çözüm arar.
  6. (D)
  7. (Y) Demokratik kurumları kullanır.
  8. (D)
- B.**
1. sorumluluk
  2. Hak
  3. dilekçe
  4. Seçme ve Seçilme
  5. tekzip
  6. Kanunlara uyma
  7. tüketici hakları

PEKİŞTİRELİM (s. 39)

- DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ
- EĞİTİM HAKKI
- SAĞLIK HAKKI
- AİLENİN KORUNMASI
- SEÇME VE SEÇİLME
- YAŞAMA HAKKI
- ÇALIŞMA HAKKI
- İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ
- DİLEKÇE HAKKI
- HABERLEŞME HAKKI

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 40)

1. C   3. A   5. B   7. D   9. D
2. D   4. D   6. C   8. B

I. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 42)

1. A   4. B   7. B   10. C   13. D   16. D
2. C   5. A   8. A   11. B   14. A
3. D   6. C   9. B   12. B   15. C

2. ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS

ÖĞRENELİM (s. 46-47-48-49-50)

- ☞ Hazar Denizi' - Kingan Dağlarına - Altay Dağlarından
- ☞ soğuk ve kar yağışlı
- ☞ Bozkır (Step):
- ☞ karasal - küçükbaş hayvancılık
- ☞ hayvancılıktır.
- ☞ yaylalara - kışlak

Büyük Hun (Asya Hun) Devleti:

- ilk
- Ötügen

Orta Çağ: Kavimler Göç'ü ile başlayıp İstanbul'un fethi ile son bulmuştur.

Yeni Çağ: İstanbul'un fethi ile başlayıp Fransız İhtilali ile son bulmuştur.

Kök Türk Devleti:

- Bumin - Ötügen'de
- Türk

II. Kök Türk (Kutluk) Devleti:

- Kutluk
- Kültigin - Tonyukuk

Uygur Devleti:

- Yerleşik
- Manihaizm'i

Devlet Yönetimi:

- tanrı - kut
- kurultay

Hukuk:

- töre

Din:

- Tengri

Ekonomik Hayat:

- göçebe

Dil ve Edebiyat:

- Kök Türk - Orhun Kitabeleri

- merkezi
- Mimari
- hayvancılığa
- Ordu - millet

Teoman

- Çin Seddi'ni
- "onluk sistem"

Yakın Çağ: Fransız İhtilali ile başlayıp günümüze kadar devam etmiştir.

Sasanilere

- ☞ İpek Yolu

Orhun Kitabeleri - Moğolistan

- matbaayı
- Kırgız
- ☞ savaşçı
- ortak malı
- göçebe

hakan

- yazı kurallara

yuğ

- balbal

küçükbaş - at

- ganimetler

matbaayı

- destanlardır.

UYGULAYALIM (s. 51-52-53-54)

- A.**
1. (Y) Orta Asya
  2. (D)
  3. (D)
  4. (Y) Karasal İklim
  5. (Y) Hayvancılık
  6. (D)
  7. (Y) Göçebe kültürün etkisiyle mimari gelişmemiştir.
  8. (D)

- B.**
- Doğuda → Kingan Dağları
  - Batıda → Hazar Denizi
  - Kuzeyde → Altay Dağları
  - Güneyde → Hindikuş ve Karanlık Dağları

- C.**
1. Hunlar
  2. iklim
  3. hayvancılık
  4. mimarileri
  5. töre

- Ç.**
1. Hunlar → d. Oğuz Kağan
  2. Kök Türkler → a. Ergenekon
→ b. Bozkurt
  3. Uygurlar → c. Türeyiş
→ ç. Göç

- D.**
1. (D)
  2. (D)
  3. (Y) Bozkırlarla kaplıdır. En önemli ekonomik faaliyet hayvancılıktır.
  4. (D)
  5. (D)
  6. (Y) Moğolistan'dadır.
  7. (D)

- E.**
1. Kök Türk
  2. Çin Seddi
  3. atlı göçebe kültür
  4. İpek Yolu
  5. Manihaizm
  6. İslamiyet'i
  7. göçebe
  8. karasal - bozkır

- F.**
- Kurultay
  - Töre
  - Yuğ
  - Balbal

PEKİŞTİRELİM (s. 55)

	Hunlar	Kök Türkler	Uygurlar
Bugün Moğolistan sınırları içinde kalan Orhun Yazıtlarının sahibidirler.		×	
Türk tarihinde kurulan ilk devlettir.	×		
Matbaayı geliştirerek kullanan devlettir.			×
Yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir.			×
Türk adıyla kurulan ilk devlettir.		×	
Çin'e yaptıkları akınlarla Çin Seddi'nin yapılmasına neden olan devlettir.	×		
Manihaizm inancını kabul eden bu sebeple savaşçı özelliğini yitiren Türk devletidir.			×
Oğuz Kağan destanının ait olduğu devlettir.	×		
Türeyiş destanı bu devlete aittir.			×
Bozkurt ve Ergenekon destanlarının sahibidirler.		×	
Saraylar ve anıt mezarlar yaparak günümüze ulaşan mimari eserlerin sahibidirler.			×
En ünlü hükümdarları Bilge Kağan'dır.		×	
Göçler sonucu Avrupa'ya giden kolu Kavimler Göçü'ne neden olmuştur.	×		
Onluk sisteme dayalı ilk düzenli Türk ordusunu kuran Mete Han, bu devletin hükümdarıdır.	×		

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 57)

1. B	5. D	9. C	13. C	17. A
2. A	6. B	10. A	14. B	18. B
3. D	7. A	11. D	15. D	19. B
4. C	8. A	12. D	16. C	

ÖĞRENELİM (s. 61-62-63)**İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası**

- kabileler
- Siyasi
- kölelerden

Hz. Muhammed (s.a.v) Dönemi (571-632)

- Mekke'de
- Kureyş
- peygamber
- İslamiyet'i - "Hicret"
- "Muhacir" - "Ensar"

Dört Halife Dönemi

- "Halife"
- seçimle
- saltanata

Hz. Ebubekir Dönemi (632-634)

- kitap

Hz. Ömer Dönemi (634-644)

- Divan - İktâ
- Filistin - Mısır

- kadın erkek - kadınlara
- putperestlik
- Bedevi - hayvancılıkla
- Cahiliye Devri

- Bedir - okuma yazma
- Uhud
- Hendek
- Hudeybiye
- Mekke
- Veda Haccı
- "El-emin"

Hz. Osman Dönemi (644-656)

- donanma - Kıbrıs
- ayrılıklar

Hz. Ali Dönemi (656-661)

- Şii, Sunni - Hariciler

Abbasi Devleti (750-1258)

- eşitlikçi
- Türklerin
- Talas - Müslümanlarla

UYGULAYALIM (s. 64-65)

- A. 1. b 2. ç 3. f 4. c 5. a 6. d 7. e

- B. 1. (Y) Siyasi birlik yoktu, Araplar kabileler hâlinde yaşarlardı.

2. (D)
3. (Y) Kölelik hâkimdi.
4. (D)
5. (D)
6. (Y) Emeviler Dönemi'nde
7. (D)
8. (D)

- C. 1. 20 Nisan 571
2. bedevi
3. putperestlikti
4. El-Emin
5. hicret
6. Hira
7. Uhud
8. Dört Halife

- Ç. • Muhacir • Hariciler
• Halife • Ensar

PEKİŞTİRELİM (s. 66)

A.

	Hiz. Ebubekir	Hiz. Ömer	Hiz. Osman	Hiz. Ali
Devlet teşkilatı kuruldu.		X		
Kuran-ı Kerim kitap hâline getirildi.	X			
Müslümanlar arasında çıkan çatışmalar nedeniyle fetihler durdu.				X
Kuran-ı Kerim çoğaltılarak dünyanın dört bir yanına gönderildi.			X	
İslam birliği bozularak mezhepler ortaya çıktı.				X
İlk donanma kuruldu ve Kıbrıs Adası fet-hedildi.			X	
İslamiyet ilk kez Arap yarımadasının dı-şına çıktı.	X			
Divan, hazine, vergi, iktâ gibi sistemler oluşturuldu.		X		
Kendi soyundan gelen Emevileri, devletin önemli konumlarına atadı.			X	
Hiz. Muhammed'in vefatından sonra oy birliğiyle seçilen ilk halifedir.	X			
Müslümanlar arasında ilk ayrılıkların ve ayaklanmaların çıktığı dönemdir.			X	
Adaletiyle tanınır. Dört halifenin ikincisi-dir.		X		
Seçimle iş başına gelmiş son halifedir.				X

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 68)

1. D	3. B	5. A	7. A	9. C
2. B	4. D	6. D	8. B	10. D

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 70-71)

- A. 1. D 3. Y 5. D 7. D 9. Y
2. D 4. D 6. Y 8. D 10. Y

- B. 1. özgürlükler
2. Hunlar
3. Hiz. Ebubekir
4. Hıdırellez
5. Uygurlar
6. dayanışma
7. karasal
8. Çin Seddi

- C. 1. b 2. a 3. c 4. ç

- Ç. 1. C 3. C 5. B 7. A
2. A 4. D 6. C 8. B

ÖĞRENELİM (s. 72-73)

- Hz. Osman
- Arap

Türklerin İslamiyet'i Kabul Etmelerinin Nedenleri

- Gök Tanrı
- cihad-fetih

Türklerin İslamiyete Hizmetleri

- Bizans - Haçlı
- Karahanlılar (840-1212)
- Karluk - Yağma - Çiğil
- Bilge Kül Kadir Han
- Satuk Buğra
- Türkçeyi
- Semerkant'ta

Gazneliler (963-1187)

- Alp Tekin
- Sultan
- Dandanakan

- eşit
- Karluklar - Yağma - Çiğil

Büyük Selçuklular (1040-1157)

- Tuğrul - Çağrı
- Pasinler
- Anadolu'nun
- Melikşah
- İktâ - Nizamiye - Siyasetname

Devlet Yönetimi

- han
- Divan
- eyaletlere
- atabey
- Kadılar

Sosyal Hayat

- hayvancılıkla - tarım - ticaret

UYGULAYALIM (s. 74-75)

- A.
1. (D)
  2. (Y) Abbasiler Dönemi'nde Müslümanlığı kabul etmişlerdir.
  3. (Y) Türkler arasında yayılmaya başlamıştır.
  4. (D)
  5. (D)
  6. (D)
- B.
1. Abbasilerin
  2. Talas Savaşı
  3. Çinlilerden
  4. fetih
  5. Karahanlılar
  6. Firdevsi - Biruni
  7. (Y) Karahanlılar'dır.
  8. (D)
  9. (Y) Gazneli Mahmut'tur.
  10. (D)
  11. (Y) Nizamül Mülk'ün eseridir.
  12. (D)
  13. (Y) Kadılar bakardı.
  14. (D)
  7. atabey
  8. Nevruz
  9. Siyasetname
  10. Ahmet Yesevi
  11. Divan

PEKİŞTİRELİM (s. 76)

- A.
1. b
  2. c
  3. ç
  4. d
  5. a
- B.
1. mevali
  2. Karluk - Yağma - Çiğil
  3. Avasım - Samarra
  4. kervansaray
  5. Semerkant
  6. Gazneli Mahmut
  7. Dandanakan Savaşı
  8. Nizamiye Medreseleri

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 77)

1. D
2. D
3. B
4. A
5. A
6. C
7. C
8. D
9. B
10. B
11. A

ÖĞRENELİM (s. 79-80)

- Hunlar - Sibirlerin
- Pasinler Savaşı
- Malazgirt Savaşı
- Malazgirt Ovası'nda

Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri

- 1080 - 1228 → Mengücekliler
- 1102 - 1409 → Artuklular
- 1081 - 1095 → Çaka Beyliği
- Saltuklular: Mama Hatun
- Danişmentliler: Yağbasan
- Mengücekliler: Ulu Camii
- Artuklular: Malabadi
- Çaka Beyliği: Denizcilikle - tersanesini

Türkiye (Anadolu) Selçuklu Devleti (1075-1308)

- Süleyman Şah - İznik'te
- Konya'ya
- Miryokefalon - Türkiye
- Papadan
- Haçlı
- Köseadağ - dağılma
- 2. Beylikler Dönemi
- Türk boyları
- Türk
- kültürel - siyasi
- Moğollaşmasına

UYGULAYALIM (s. 81-82)

- A.
1. (D)
  2. (D)
  3. (Y) Pasinler Savaşı
  4. (D)
  5. (Y) Yağbasan Medresesi
  6. (D)
  7. (D)
  8. (Y) I. Kılıçaslan
  9. (D)
  10. (Y) Diyarbakır-Silvan'da
  11. (Y) Mengücekliler
  12. (D)
  13. (D)
  14. (D)
  15. (Y) Çaka Beyliği
- B.
1. Köseadağ
  2. Miryokefalon
  3. Malabadi köprüsü
  4. UNESCO
  5. Yağbasan Medresesi
  6. Erzincan
  7. yurt edinme
  8. Pasinler
  9. Malazgirt
  10. Çaka Beyliği

PEKİŞTİRELİM (s. 83)

1. ç
2. f
3. g
4. ğ
5. ı
6. h
7. a
8. b
9. d
10. e
11. c

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 84)

1. C
2. B
3. A
4. D
5. C
6. B
7. B
8. C
9. A
10. D
11. B

ÖĞRENELİM (s. 86-87)

- İpek Yolu: Çin'in - Akdeniz
- Baharat Yolu: Hindistan - Avrupa'ya
- İpek ve Baharat Yollarının Özellikleri
- Doğal vadi ve yolların
- şehirlerin
- ekonomik
- kervanlar
- kervansaraylar
- gemilerle
- kültürel etkileşimlerin

UYGULAYALIM (s. 88)

- A.
1. (Y) Vadiler, doğal geçitler ve patikalardan izlendiği bir yoldur.
  2. (D)
  3. (Y) Kervansaraylar İpek Yolu üzerinde kurulmuştur.
  4. (D)
  5. (D)
  6. (D)
  7. (Y) Elçiler, bilginler, seyyahlar (gezginler) bu yolu kullanarak seyahat etmiştir.
- B.
1. Çin - Avrupa
  2. Hindistan - ticaret merkezleri
  3. kervansaraylar - değerli malların
  4. Selçuklu
  5. İpek - Baharat

PEKİŞTİRELİM (s. 89)

- A. ● BAHARAT YOLU ● SEYYAH
● KERVAN ● KERVANSARAY
● LİMAN ● KATAR
● İPEK YOLU ● ŞİAN

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 90)

1. B 3. D 5. A 7. C 9. D
2. A 4. C 6. D 8. B 10. D

2. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 92)

1. D 4. A 7. A 10. A 13. C 16. C
2. B 5. C 8. B 11. B 14. A
3. C 6. D 9. C 12. D 15. B

3. ÜNİTE: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

ÖĞRENELİM (s. 96-97)

Matematik konum - Özel konum

Türkiye'nin Matematik Konumunun Sonuçları

- artar
- soğuk - sıcaktır
- güneye - erken
- 111 km
- 4 dk - yerel

Türkiye'nin Özel Konumu ve Sonuçları

- Afrika
- Akdeniz

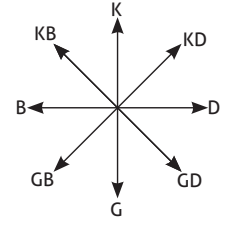
- doğal gaz - Orta Doğu
- yarımadadır.
- yükseltisi
- ulaşımı
- Jeopolitik: jeostratejik
- Kıta: deniz - okyanuslarla
- Coğrafi Keşifler
- eski dünya kıtaları - yeni dünya kıtaları
- sularla - karalardan

UYGULAYALIM (s. 98-99)

- A. 1. (D) 9. (Y) Matematik konumunun sonucudur.
2. (Y) Coğrafi konum belirleyicidir. 10. (D)
3. (Y) Matematik konum denir. 11. (Y) Okyanusların oranı kıtaların oranından fazladır.
4. (D) 12. (D)
5. (Y) Paralel daire denir. 13. (Y) Eski dünya kıtaları Asya, Avrupa ve Afrika'dır.
6. (D) 14. (D)
7. (D)
8. (Y) Özel konumundan kaynaklanan bir özelliktir.
- B. 1. matematik - özel 5. kuzey
2. Ekvator 6. güney
3. kuzey paralelleri - doğu meridyenleri 7. jeopolitik
4. dört mevsim 8. sular - karalar
9. coğrafi konum

PEKİŞTİRELİM (s. 100)

1. Avrupa
2. Kuzey Amerika - Güney Amerika
3. Asya
4. Afrika
5. Atlas
6. Antarktika
7. Büyük
8. Okyanusya

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 101)

1. C 3. A 5. C 7. C 9. D 11. A
2. D 4. B 6. A 8. A 10. B 12. C

ÖĞRENELİM (s. 103-104)

1. dağ
  2. göl
  3. ada
  4. plato
  5. Akarsu
  6. ova
  7. yarımada
  8. körfez
- ovalar - dağlar
  - platolar

Ülkemizde Görülen İklimler

- uzanış - yükselti
- karasal - Akdeniz - Karadeniz

Ülkemizde Görülen Bitki Örtüsü Çeşitleri

- maki
- orman
- bozkır

Ülkemizin Yeryüzü Şekilleri

- dağlardır - fazladır. kahverengidir
- doğu-batı - paralel - diktir - girintili çıkıntılıdır.

UYGULAYALIM (s. 105-106)

- A. 1. (D)
2. (D)
3. (Y) Karasal iklim
4. (Y) Kışları ılık geçer.
5. (D)
6. (D)
7. (Y) En yağışlı mevsim kıştır.
8. (Y) En yağışlı mevsim sonbahardır.
9. (D)
10. (D)
11. (D)
12. (D)
- B. 1. kahverengi 8. bozkır
2. yükselti basamaklarını 9. girintili çıkıntılı
3. paralel 10. dik
4. yağış 11. cephe
5. orman 12. maki
6. karasal 13. ılık
7. platolar

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 108)

1. C 3. B 5. B 7. D 9. C
2. D 4. A 6. A 8. B 10. B

ÖĞRENELİM (s. 110-111)

- beşerî - coğrafya - turizm
  - ulaşım - nüfus - yerleşme
  - beşerî ve ekonomik
  - fazla - seyrek - ekonomik
  - İstanbul - Hakkâri
- Ekonomik Faaliyetler**
- ekonomik faaliyet
  - olumlu
  - gelişmesine
  - deniz - kayak

UYGULAYALIM (s. 112-113)

- A.**
- (D)
  - (D)
  - (Y) Ekonomik faaliyetlerdir.
  - (D)
  - (Y) Deniz turizmi gelişmiştir.
  - (D)
- B.**
- petrol
  - tarım
  - linyit
  - ekonomik faaliyet
  - yer altı
  - doğal
- (Y) Boksit
  - (Y) İstanbul'dur.
  - (D)
  - (D)
  - (D)
  - (D)
- kıyı
  - ürün çeşitliliği
  - bor
  - beşerî coğrafya
  - bakır
  - demir çelik

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 115)

- A
- C
- A
- B
- C
- A
- B
- D
- C
- A

ÖĞRENELİM (s. 117-118)

- iklim
  - konumdur.
  - Dünya Üzerinde Görülen Bazı İklim Tipleri**
  - kurak - yağışlı
  - kış
  - maki
  - zeytin - üzüm - zeytinyağı
  - seracılık
  - taş evler
  - açık
  - Kutup iklimi:** seyrek - bulunmadığı
  - kar - buzla
  - seyrek
  - bitki örtüsü
  - balıkçılık
  - igloo - Eskimolar
- azdır
  - Muson İklimi:**
  - muson - karadan denize
  - yağış - Assan
  - muson ormanlarıdır.
  - en fazla
  - yarıya
  - pirinçtir
  - Ekvator İklimi:**
  - azdır
  - yağış
  - yağmur
  - yağmur ormanlarıdır.
  - tek - kulübeler
  - kakao
  - azdır
  - sıcaklık

UYGULAYALIM (s. 119-120-121)

- A.**
- (D)
  - (D)
  - (Y) Uzun yılların ortalamasına iklim denir.
  - (D)
  - (Y) Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır.
  - (D)
- (Y) Temel faktör iklimdir.
  - (Y) İklim, bitki örtüsünün oluşmasında belirleyicidir.
  - (Y) Zeytin Akdeniz ikliminde yetişir.
  - (D)
  - (D)

- B.**
- kulübeler
  - dik ve dike yakın
  - yaz
  - Ekvatorial
  - pirinç
- kutup
  - küçükbaş
  - eskimolar
  - kar motosikletleri

C.

	Akdeniz İklimi	Kutup İklimi	Muson İklimi	Ekvatorial İklim
Güneş ışınları yıl boyu dik veya dike yakın gelir.				✓
Her mevsim soğuktur.		✓		
Yazları sıcak ve kurak geçer.	✓			
Bitki örtüsü makidir.	✓			
Yağışlar yaz mevsiminde görülür, kışları ise kuraktır.			✓	
Her mevsim yeşil kalan yağmur ormanları vardır.				✓
Temel geçim kaynağı balıkçılık ve avcılıktır.		✓		
Turunçgil ve zeytin yetiştirilir.	✓			
Şehirler 2000 metrenin üzerinde kurulmuştur.				✓
İgloo adı verilen buz evlerde yaşanır.		✓		
Halkın temel besin kaynağı pirinçtir.			✓	
Dünyanın en yağışlı bölgelerinde görülür.			✓	
Bitki örtüsüne rastlanmaz.		✓		
Gece ile gündüz, yaz ile kış arasında sıcaklık farkları çok azdır.				✓
Her mevsim yağışlıdır.				✓
Kışları rüzgârlar karadan denize doğru estiği için kış ayları kurak geçer.			✓	
Kakao, muz ve kahve yetiştirilir.				✓
Kışları ılık geçer, en yağışlı mevsim kıştır.	✓			
Yıl boyu sıcaklıklar 0 °C altındadır.		✓		
Seracılık faaliyetleri yaygındır.	✓			

PEKİŞTİRELİM (s. 122)

- AKDENİZ İKLİMİ
  - RÜZGÂR
  - YAĞIŞ
  - MUSON İKLİMİ
  - BİTKİ ÖRTÜSÜ
  - SICAKLIK
  - NEM
  - ORMAN
- İKLİM
  - EKVATORAL İKLİM
  - ZEYTİN
  - MAKİ
  - KUTUP İKLİMİ
  - PIRİNÇ
  - BASINÇ

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 123)

- C
- D
- A
- B
- B
- D
- B
- C
- D
- A

3. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 125)

- D
- D
- A
- C
- A
- C
- B
- C
- B
- A
- A
- D

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 128-129-130)

- A.** 1. D 3. Y 5. Y 7. D 9. Y
2. D 4. D 6. D 8. D 10. D
- B.** 1. Uz - Peçenek 4. Miryokefalon
2. Mengücekliler 5. İslamiyet
3. Malabadi - taş kemerli 6. Sultan
- C.** 1. ç 2. c 3. b 4. d 5. a
- Ç.** 1. B 3. A 5. D 7. A
2. C 4. B 6. C 8. D
- D.** • Saltuklular • Artuklular
• Danişmentliler • Çaka Beyliği
• Mengücekliler

4. ÜNİTE: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

ÖĞRENELİM (s. 132-133)

◆ duyarlı - etkin

Başlıca Sosyal Bilimler

- **Coğrafya:** insana
  - **Tarih:** yer - zaman
  - **Sosyoloji:** neden - sonuçlarını
  - **Psikoloji:** davranışlarının - sonuçlarını
  - **Felsefe:** tüm boyutlarıyla
  - **Antropoloji:** kültürleri karşılaştırmalı - genellemeler
- Ülkemizde Bilimsel Araştırma Yapan Kurum ve Kuruluşlar**
- **TÜBİTAK:** teşvik - destekleme
  - **TÜBA:** akademi ödülleri

- **Arkeoloji:** Kazı - toprak - tarihe
- **Kronoloji:** Zaman - oluş
- **Ekonomi:** Üretim - tüketim
- **Hukuk:** yazılı kurallardır.
- **Nüvizmatik:** Para - yazı
- **Filoloji:** Dil

- **YETAM:** Temiz, tükenmez - Hacettepe
- **TÜİK:** veri - bilgilerin
- **MTA:** Enerji ve Tabii Kaynaklar - maden yataklarının

UYGULAYALIM (s. 134)

- A.** 1. (D)
2. (Y) Biyoloji fen bilimlerinin bir alanıdır.
3. (D)
4. (D)
5. (Y) Atatürk sosyal bilimlerin önemine dikkat çekmiştir.
6. (D)
7. (Y) Hukuk kuralları yazılıdır.
8. (D)
- B.** 1. MTA 4. TÜBİTAK
2. TÜİK 5. TÜBA
3. YETAM 6. felsefe

PEKİŞTİRELİM (s. 135)

1. Ülkemizde görülen iklim çeşitlerini, bu iklimlerin görüldükleri bölgelerin bitki örtüsünü ve bu bölgelerde yetiştirilecek tarım ürünlerini belirler.
2. Sümer ve Hitit kültürünün en önemli araştırmacılarından olan Prof. Dr. Muazzez İlmiye Çığ katıldığı yüzlerce kazıdan elde ettiği bulgular ışığında on üç kitap ve birçok mekale yazmıştır.
3. Anadolu'nun kapıları 1071 yılında yapılan ve büyük bir zaferle sonuçlanan Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklere açılmıştır.
4. İnsanoğlunun evrimini, fiziksel ve toplumsal gelişiminin kurallarını ortaya çıkaran bilimdir. Geçmişte yaşamış insanların iskeletlerini inceleyerek ırklar ile ilgili tasnif yapar.
5. T.C. Anayasası bütün vatandaşların kanun önünde eşitliğini öngörür.
6. Hunlar, Kök Türkler, Uygurlar; Türklerin İslamiyet'i kabulünden önceki Türk devletlerinin doğru sıralamasıdır.
7. Sanayi; üretim, dağıtım ve tüketim faaliyetleri içerisinde önemli bir yere sahiptir.
8. Savaşlar ve doğal afetlerden en çok çocuklar etkilenir.

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 136)

1. B 3. C 5. C 7. D 9. B
2. B 4. D 6. B 8. A

ÖĞRENELİM (s. 138-139)

Nanoteknoloji

◆ moleküler

Robot Teknolojisi

◆ robotlar

- Nükleer Enerji Santralleri
- Petrokimya (Rafineri)
- Tekstil
- Ambalaj
- Arama kurtarma
- İnsansız hava aracı

Gen Teknolojisi

- Biyoteknoloji - sağlık
- teşhis - tedavisinde

Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS)

- Kutup Yıldızı - yosun
- Pusulanın

• coğrafi

• Madencilik

• Askeriye

• Cep telefonları

• Navigasyon cihazları

• Deprem araştırmaları

• Görme engellilerin yönlerini bulmaları için geliştirilen araçlar

Sanal Zekâ

• Navigasyon cihazları

• Reklamcılık

• Ürün yerleştirme

• Market

UYGULAYALIM (s. 140)

- A.** 1. (Y) Kolaylaştırmıştır.
2. (D)
3. (Y) Bilgilerin kolayca saklanabilmesi için üretilmiştir.
4. (D)
5. (Y) Metrenin milyarda biridir.
6. (D)
7. (Y) Birçok alanda kullanılır. Kumaş, boya, otomotiv vb.
8. (D)
- B.** 1. mikroçipler 5. kırışmama
2. ulaşım teknolojisi 6. GPS
3. nanoteknoloji 7. sanal zekâ
4. robot teknolojisi

PEKİŞTİRELİM (s. 141)

- MİKROÇİP
- ROBOT
- TEKNOLOJİSİ
- NAVİGASYON
- GPS
- CEP TELEFONU
- NANOTEKNOLOJİ
- SANAL ZEKÂ
- GEN
- TEKNOLOJİSİ
- İLETİŞİM
- TEKNOLOJİSİ

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 142)

1. A
2. C
3. D
4. A
5. B
6. A
7. A
8. C
9. B
10. D

ÖĞRENELİM (s. 144)

- **Bilim:** uygulamayla elde edilen
- **Bilimsel Araştırma:** sistemli ve düzenli
- **Hipotez (Varsayım):** bilimsel
- **Dipnot:** kavramlarla
- **Kaynakça:** kitap - internet sitesini

Bilimsel Araştırma Basamakları

3. Konuyla ilgili bilimsel kaynak toplamak. Kaynak tarama, gözlem-deney yapmak vb.
  4. Araştırmada elde edilen bilgilerin gözden geçirilmesi ve sınıflandırılması. Hipotezler test edilir. Doğru olanlar kalır, yanlış olanlar elenir.
  5. Kaynakça belirtilir, gerekli yerlerde dipnot yazılır.
- **Türkçe:** Nesnel
  - **Fen bilimleri:** Objektif
  - **Türkçe:** Öznel
  - **Fen bilimleri:** Subjektif

UYGULAYALIM (s. 145)

- A.**
1. (D)
  2. (Y) Hipotezler bilimsel tahminlerdir.
  3. (Y) Dipnot kullanılarak kavramlar açıklanır.
  4. (D)
  5. (D)
- B.**
1. dipnot
  2. hipotez
  3. bilimsel bilgi
  4. bilimsel araştırma
  5. kaynakça

PEKİŞTİRELİM (s. 146)

1. **Liman:** Konuyu belirleme
2. **Liman:** Varsayımları belirleme (Hipotez oluşturma)
3. **Liman:** Bilimsel veri toplama
4. **Liman:** Varsayımları test etme
5. **Liman:** Rapor hazırlama

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 147)

1. B
2. A
3. D
4. B
5. A

ÖĞRENELİM (s. 148)

- **Telif Hakkı:** sahibine
- telif
- "©" korunduğunu
- **Patent:** kime ait
- izni - şirket
- **Bandrol:** hologramlı
- Korsan
- **Korsan Ürün:** yasa dışı
- emeğe
- satmak
- **Türk Patent Enstitüsü (TPE)**
- Buluş sahibinin özendirilmesi
- Yaratıcılığın teşvik edilmesi
- Araştırma sonuçlarının duyurularak kullanım alanlarının yaygınlaşması
- Yeni eserlerin ve buluşların yapılmasını engeller.
- Devletin vergi almamasına neden olur.
- Terör örgütleri bu işten para kazanır.

UYGULAYALIM (s. 149)

- A.**
1. (Y) Telif haklarının korunduğunu gösteren işaret © işarettir.
  2. (Y) Eser sahibi haklarını başka bir kişiye veya şirkete devredebilir.
  3. (D)
  4. (Y) Ülkemizde patent verme yetkisi Türk Patent Enstitüsü'ne aittir.
  5. (D)
  6. (Y) Vergi kaybına neden olur.
- B.**
- Bandrol
  - Patent
  - TPE (Türk Patent Enstitüsü)
  - Korsan ürün
  - Telif Hakkı

PEKİŞTİRELİM (s. 150)

- TÜRK PATENT
- ENSTİTÜSÜ
- EMEĞE SAYGI
- KORSAN ÜRÜN
- VERGİ KAYBI
- BANDROL
- PATENT
- TELİF

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 151)

1. C
2. A
3. B
4. D
5. B
6. A
7. C
8. D
9. C
10. B

4. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 153)

1. C
2. B
3. A
4. A
5. B
6. D
7. C
8. A
9. C
10. A
11. B
12. D
13. A
14. A
15. B
16. D
17. A

5. ÜNİTE: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

ÖĞRENELİM (s. 158-159-160-161)

- **Yer Üstü Kaynaklar**
- Su
- Rüzgâr
- Güneş
- Hayvancılık
- Ormancılık
- Turizm
- Balıkçılık
- Sanayi
- 33 - tarım
- 25 - ormancılık
- 25 - hayvancılık
- Pamuk, keten, kenevir
- Sebze, meyve

Tarımda Verimliliği Artıran Faktörler

- **Gübreleme:** Organik veya suni yolla üretilmiş gübrelere toprağın veriminin artırılması
- **Makineleşme:** Tarım makineleri ile toprağın hızlı, verimli ve kaliteli işlenmesi, ürünün ekimi ve hasadı
- **İlaçlama:** Tarım ilaçları yardımıyla tarım ürünlerinin haşerelerden korunması
- Ürün çeşidi artar.
- Sanayi bitkileri gelirleri artar.
- Köyden kente göç azalır.
- Üretim düzenli olur.

Tarımı Destekleyen Kuruluşlar

- **Tarım Kredi Kooperatifleri** → Üreticileri korumak amaçlı destekleme yapar. Kırsal alanlarda tarım
- **Devlet Su İşleri** → makinesi, tohum, gübre, ilaç ve sermaye ihtiyacını karşılar.
- **Ziraat Bankası** → Tarımda sulama ihtiyacını karşılar. Tarımsal kredi verir.

Sanayi Bitkileri

- tütün - zeytin - ayçiçeği
- Akdeniz
- şeker pancarıdır.
- çaydır.
- Akdeniz
- Marmara

Baklagiller

- karasal

- Güneydoğu Anadolu
- İç Anadolu
- Akdeniz
- İç Anadolu

Hayvancılık

- Kümes hayvancılığı
- Arıcılık
- Balıkçılık
- İpek Böcekçiliği

- **Kümes Hayvancılığı:** Marmara - kapalı - büyükşehirler
- **Arıcılık:** Artvin
- **Balıkçılık:** Akdeniz
- Yem sanayisi için pazar olur.
- Et, süt ve süt ürünleri ihtiyacımızı sağlar.

Ormancılık

- Yer altı ve yer üstü sularını düzenler.
- Nemliliği artırır buna bağlı olarak aşırı ısınma ve soğumayı önler.
- Odun, kereste, kâğıt, mobilya, inşaat vb. alanlarda ham madde olarak kullanılır.
- Reçine, boya ve ilaç sanayilerine ham madde oluşturur.
- Yakacak odun ve endüstriyel kâğıt vb. ihtiyaçlarını karşılamak için çabuk büyüyen ağaçlar dikilmeli.
- Tarla edinme amaçlı ormanlık alanların tahriş edilmesi ve kaçak otlatma önlenmeli.
- Yangın kuleleri ve gözetleme yerleri yardımıyla yangın ilk aşamasında tespit edilmeli.
- Kaçak ağaç kesimi önlenmeli.

Sanayi

- 4. Ulaşım
- 5. İş gücü
- 6. Su kaynakları
- 7. Pazarlama

Türkiye'de Başlıca Sanayi Kolları

1. petro-kimya, boya, sabun ve deterjan başlıca kollarıdır
2. et ve süt ürünleri, unlu mamüller, konserve, salça vb.
3. lokomotif ve vagon, uçak fabrikaları, tersaneler
4. pamuklu, yünü-ipekli dokumalar, deri fabrikaları
5. kereste fabrikaları, mobilya fabrikaları
6. bakır, bor, krom fabrikaları
7. seramik ve porselen fabrikaları, cam

Yer Altı Kaynakları

- **Madencilik:** Yer altında
- Ham madde
- Maden Tetkik Arama (MTA)
- yüksek

Fosil Enerji Kaynakları:

- Petrol - linyit
- ithal
- linyit

UYGULAYALIM (s. 162-163)

- A.
1. (D)
  2. (D)
  3. (Y) Ulusal gelirlerimizin dörtte birini tarımsal faaliyetlerden elde ederiz.
  4. (Y) Nadas denir.
  5. (D)
  6. (D)
  7. (Y) Doğu Anadolu Bölgesi
  8. (D)
  9. (Y) Bursa, Uludağ
  10. (D)
  11. (Y) %25'i ormanlarla kaplıdır.
  12. (D)
  13. (D)
  14. (Y) %17'si kullanılmayan

- B.
1. yer altı
  2. sanayinin
  3. nöbetleşe ekim
  4. pirinç
  5. buğday
  6. İç Anadolu
  7. Marmara
  8. Kümes hayvancılığı
  9. jeotermal
  10. fabrikalarda
  11. oksijen

PEKİŞTİRELİM (s. 164)

Destekleme Faaliyetleri

1. Destekleme alımları yapar. Çiftçinin gübre, tohum, ilaç vb. ihtiyaçlarını karşılar.
2. Tarımda sulama ihtiyacını karşılar.
3. Tahılların alım ve satımını yapar. Stok tesisleriyle ürünlerin korunmasını sağlar.
4. Çiftçi ve köylülere tarımsal kredi verir.
5. Bitkisel ve hayvansal üretimi ve ürün kalitesini artırmaya çalışır.

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 165)

1. B	4. D	7. A	10. C	13. A	16. C
2. D	5. B	8. D	11. B	14. D	
3. A	6. C	9. D	12. D	15. A	

ÖĞRENELİM (s. 168-169)

- Hava
- Ormanlar
- Madenler
- Enerji kaynakları
- olumsuz
- Hava kirliliği
- Ham madde yetersizliği
- Fosil yakıtlarla çalışan otomobil, otobüs, minibüs vb. ulaşım araçlarının işe yaramaz duruma düşmesi
- sanayi - doğal
- Fosil - sera
- ısınmasına - temiz su kaynaklarının
- israfı - açıklıkla
- çöpe
- fosil yakıtların
- Doğal gaz
- Linyit
- Taş kömürü
- karbondioksit
- doğal çevreye
- enerji kaynakları
- Rüzgâr enerjisi
- Hidroelektrik
- Jeotermal

UYGULAYALIM (s. 170)

- A. 1. (D)
2. (Y) Kaynaklar sınırsız değildir.
3. (Y) Bütün canlıları olumsuz etkiler.
4. (D)
5. (D)
6. (Y) Fosil enerji kaynaklarındandır.
- B. 1. petrol ve doğal gaz
2. Hava, su ve toprak
3. Enerji kaynakları - yenilenebilir
4. çevre sorunlarına
5. hidroelektrik ve jeotermal
6. sera

PEKİŞTİRELİM (s. 171)

- A. • Toprak kirliliği
• Hava kirliliği
• Su kirliliği
• Ormanların yok edilmesi
- B. Fosil Yakıtlar
• Petrol
• Doğal gaz
• Linyit
• Taş kömürü
- Temiz Kaynaklar
• Hidroelektrik Barajlar
• Güneş
• Rüzgâr
• Jeotermal

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 172)

1. B   3. C   5. D   7. C   9. B
2. D   4. A   6. A   8. A   10. B

ÖĞRENELİM (s. 174)

- devlet - girişimciler
- Güneydoğu Anadolu - tarım - tarıma dayalı sanayi
- Atatürk
- üretime
- doğal çevre
- ürüne - pazara

Proje Üretiyoruz

- Geçmiş çalışmalarını inceleyerek hangi alanda yenilikler yapabileceğimizi belirlemeliyiz.
- Bir çalışma planı yaparak çalışmanın aşamalarını ve iş bölümünü belirlemeliyiz.
- Geliştirdiğimiz fikir ve yöntemin uygulanabilirliğini ve verimliliğini denetlemeliyiz.

UYGULAYALIM (s. 175)

- A. 1. (Y) Birden çok faktöre bağlıdır.
2. (D)
3. (D)
4. (D)
5. (D)
6. (Y) Ham madde ve pazara yakınlık dikkate alınmalıdır.
7. (D)
8. (Y) Çok önemlidir.
- B. 1. et ve süt
2. turizm
3. zeytin - zeytinyağı
4. Çay
5. ayçiçeği yağı
6. Bisküvi

PEKİŞTİRELİM (s. 176)

Üretim Faaliyetleri	Karadeniz	Marmara	Ege	Akdeniz	Doğu Anadolu	İç Anadolu	Güneydoğu Anadolu
Defne sabunu				✓			
Kayısı kremi					✓		
Ayçiçek yağı		✓					
Findık kreması	✓						
Çay	✓						
Oltu taşı takı-toka					✓		
İncir tatlısı			✓				
Baklava							✓
Mantı fabrikası						✓	
Lüle taşı süs eşyası						✓	

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 177)

1. D   3. B   5. A   7. A   9. D
2. C   4. B   6. C   8. B   10. C

ÖĞRENELİM (s. 179)

- anayasa
- Vergi vermek
• Askere gitmek
• Seçimlere katılmak
• mükellef
• Eğitim
• Sağlık
• Altyapı
• gelir
- Vergi Çeşitleri
- Kurumlar Vergisi
  - Damga Vergisi
  - Gümrük Vergisi
  - Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV)
  - Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)
  - Genel Servet Vergisi
  - Özel İletişim Vergisi (ÖTV)

UYGULAYALIM (s. 180)

- A. 1. (D)
2. (Y) Herkes geliri oranında vergi verir.
3. (D)
4. (Y) Kanunlara uymak, askere gitmek, seçimlere katılmak diğer önemli sorumluluklardır.
5. (D)
- B. 1. gelirine
2. hizmet
3. kalkınmanın
4. yükümlüdür
5. anayasal

PEKİŞTİRELİM (s. 181)

DEVLET

Vergi alır.

- Kurumlar Vergisi
- Emlak Vergisi
- Gümrük Vergisi
- Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV)
- Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)
- Özel İletişim Vergisi (ÖİV)
- Katma Değer Vergisi (KDV)
- Stopaj Vergisi
- Damga Vergisi
- Genel Servet Vergisi

Hizmet verir.

- Sağlık
- Ulaşım
- Güvenlik
- İletişim
- Altyapı

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 182)

1. B 3. A 5. C 7. B 9. C 11. B
2. D 4. B 6. C 8. D 10. A

ÖĞRENELİM (s. 184)

Nitelikli İnsan

- İşinde en iyi olmaya çalışır.
- Gelişmeleri takip eder.
- Emegini boşa harcamaz.
- Zamanını iyi kullanır.
- İnsandır
- İş gücüne
- Refahın artmasını sağlar.
- Verimliliği artırır.
- Toplumun gelişmesini sağlar.
- meslekleri
- Bu durum, verimliliği artırırken devletleri zenginleştirir ve geliştirir.

UYGULAYALIM (s. 185)

- A. 1. (Y) Eğitimidir ve kendini sürekli geliştirir.
2. (D)
3. (D)
4. (Y) Zamanı verimli kullanır.
5. (D)
- B. 1. üretimin
2. gelişmesi
3. takip
4. İhsan Doğramacı
5. eğitim düzeyi
6. kişisel özelliklerimiz
7. meslek

PEKİŞTİRELİM (s. 186)

- MÜHENDİS
- MİMAR
- GAZETECİ
- SOSYOLOG
- AVUKAT
- ÖĞRETMEN
- DOKTOR
- POLİS
- HEMŞİRE
- PSİKOLOG
- KİMYAGER
- İŞLETMECİ

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 187)

1. A 3. B 5. B 7. B 9. C 11. A
2. D 4. C 6. D 8. A 10. D

5. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 189)

1. C 4. A 7. C 10. C 13. A 16. D 19. B
2. D 5. B 8. A 11. C 14. B 17. C
3. C 6. D 9. B 12. D 15. A 18. C

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 192-193-194)

- A. 1. D 3. D 5. Y 7. D 9. D
2. Y 4. D 6. Y 8. Y 10. D

- B. 1. Manihaizm
2. kurultay
3. Hicret
4. Ekvator
5. Kavimler Göçü
6. GAP
7. güneş
8. mali
9. nitelikli
10. meslek

- C. 1. Karamanoğulları Beyliği
2. Menteşeoğulları Beyliği
3. Candaroğulları Beyliği
4. Osmanoğulları Beyliği
5. Dulkadiroğulları Beyliği

- Ç. 1. C 3. D 5. A 7. D
2. B 4. B 6. C 8. A

- D. 1. Konuyu belirlemek
2. Varsayımlar (hipotez) ortaya koymak
3. Veri toplamak
4. Konuları sınıflandırarak varsayımları test etmek
5. Metni yazmak. (Yararlanılan kaynakları kaynakçada belirtmek)

6. ÜNİTE: ETKİN VATANDAŞLIK

ÖĞRENELİM (s. 196)

- siyasi - halk egemenliğine

Demokrasinin Temel İlkeleri

- Millî Egemenlik: millete - seçimler - milletvekilleri
- Özgürlük: zarar
- Eşitlik: eşittir.
- Çoğulculuk: görüş - düşüncelerini
- Hukukun Üstünlüğü: devamlılığını - eşit
- Siyasi Partiler: görüş - düşüncesi - devleti yönetme

Egemenliğin Kaynağına Göre Yönetim Şekilleri

- 1. Monarşi:**
- a. **Mutlakiyet:** tek bir kişiye
  - tek bir kişide
  - padişah - imparator
  - soydan
  - denetlenmez
  - b. **Meşrutiyet:** halkın
  - demokratiktir
- 2. Oligarşi:** bir grubun
- aile bireyleri
- 3. Teokrazi:** din
- tanrı
- 4. Cumhuriyet:** millete
- halk
  - halka
  - anayasa - yasalara
  - seçim

UYGULAYALIM (s. 197)

- A.**
1. (D)
  2. (Y) Egemenliğin millete ait olmasıdır.
  3. (D)
  4. (Y) Özgürlük denir.
  5. (D)
  6. (Y) Kanunların her zaman herkes için eşit uygulanmasına denir.
  7. (D)
  8. (Y) Devleti daha iyi yönetme iddiasıyla vardır.
  9. (D)
- B.**
1. monarşi - mutlakiyet
  2. oligarşi
  3. meclis
  4. din kuralları
  5. Cumhuriyet
  6. insan haklarına
  7. dinî lider
  8. hakları - çıkarları
  9. halka

PEKİŞTİRELİM (s. 198)

- A.**
1. b
  2. c
  3. d
  4. a
  5. ç
- B.**
- HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ
  - İNSAN HAKLARI
  - DEVLET
  - MİLLÎ EGEMENLİK
  - SİYASİ PARTİ
  - ÇOĞULCULUK
  - KATILIMCILIK
  - ÖZGÜRLÜK
  - EŞİTLİK

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 199)

1. C
2. A
3. D
4. B
5. B
6. B
7. C
8. A
9. D
10. A
11. A

ÖĞRENELİM (s. 201)

- eşittir
- ifade
- sınıf
- anayasayla
- **Yürütme:** Hükümet - bakanlar kurulu
- **Yargı:** yargılama
- bağımsız mahkemeler
- "Güçler Ayrılığı"
- güçler ayrılığı
- demokrasiden
- "Güçler Birliği"
- diktatörlük rejimlerinde

UYGULAYALIM (s. 202)

- A.**
1. (D)
  2. (Y) Sınıf farklılıkları yoktur.
  3. (D)
  4. (Y) Anayasa güvencesi altındadır.
  5. (Y) TBMM, yani parlamento ya aittir.
  6. (D)
  7. (D)
- B.**
1. TBMM
  2. cumhurbaşkanı
  3. Yargı
  4. güçler ayrılığı
  5. güçler birliği

PEKİŞTİRELİM (s. 203)

- Siyasi güç
- Bağımsızlık
- Yönetim
- Eşitlik
- Siyasi partiler
- Yargı bağımsızlığı
- Çoğulculuk
- Katılım
- Hukukun üstünlüğü
- Millî egemenlik
- Özgürlük
- Seçimler

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 204)

1. B
2. C
3. A
4. D
5. B
6. D
7. A
8. C
9. A
10. B

ÖĞRENELİM (s. 206)

- süreliğine
- toplumun
- Sivil Toplum Kuruluşları
- Medya
- Kamuoyu (Bireyler)
- **Siyasi Partiler:** siyasi
- **Sivil Toplum Kuruluşları (STK):** resmî
- gönüllülük
- **Medya:** yayın
- yazılı
- İnternet - radyo
- **Kamuoyu:** ortak
- STK - siyasi partiler

UYGULAYALIM (s. 207)

- A.**
1. (D)
  2. (Y) Toplumun görüşlerini dikkate alarak anayasa ve yasalara uygun kararlar alırlar.
  3. (D)
  4. (Y) MEB resmî kurumdur.
  5. (Y) Her zaman dikkate alınmazlar.
- B.**
1. siyasi parti
  2. gönüllülük
  3. kamuoyu
  4. medya
  5. STK

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 208)

1. A
2. B
3. D
4. A
5. C
6. D
7. A
8. D
9. B
10. C

ÖĞRENELİM (s. 210)

- Demokrasi**
- "demos" - "kratos"
  - Halk
  - insan hakları - adalet
  - insana
  - özgürce
  - **1876 Kanunuesasi:** İlk anayasa - Meşrutiyet
  - **23 Nisan 1920:** Ankara'da
  - **20 Ocak 1921:** Teşkilat-ı Esasiye
  - **29 Ekim 1923:** Cumhuriyet
  - **1934:** seçme seçilme
  - **1945:** Çok partili
  - **15 Temmuz 2016:** Fethullahçı
- Türklerin Demokrasi Tarihi**
- **1839 Tanzimat Fermanı:** Kanun

UYGULAYALIM (s. 211)

1. (Y) Yunanca kökenlidir.
2. (D)
3. (Y) Aynı zamanda toplumsal bir yaşam kültürüdür.
4. (D)
5. (Y) İnsanların özgür ve mutlu yaşamalarını sağlamaktır.
6. (D)

PEKİŞTİRELİM (s. 211)

1. çok partili
2. 29 Ekim 1923
3. Kanunuesasi
4. Teşkilat-ı Esasiye
5. Tanzimat Fermanı

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 212)

1. C   3. B   5. D   7. C   9. A
2. A   4. A   6. D   8. B   10. B

ÖĞRENELİM (s. 214)

Anayasa

- Anayasa, vatandaşların hak ve ödevlerini, özgürlüklerini belirler ve düzenler.
- Anayasa, devlet ile vatandaş arasındaki temel sözleşme-dir.
- 2. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler
- 3. Siyasi Haklar ve Ödevler
- Özel Hayatın Gizliliği
- Konut Dokunulmazlığı
- Haberleşme Hürriyeti
- Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması Hakkı
- Sosyal Güvenlik Hakkı
- Yerleşme ve Seyahat Hakkı
- Siyasi Faaliyette Bulunma Hakkı
- Dilekçe Hakkı
- Vatan Hizmeti ve Vergi Ödevi

UYGULAYALIM (s. 215-216)

- A. 1. (D)   7. (Y) Kişi hak ve hürriyetlerindedir.
2. (D)   8. (D)
3. (Y) Anayasanın güvencesi altındadır.   9. (D)
4. (D)   10. (Y) Özgürlük denir.
5. (Y) Sorumluluk denir.   11. (D)
6. (D)   12. (Y) Sosyal ve ekonomik haklardandır.
- B. 1. anayasa   4. dilekçe
2. sorumluluk   5. belediyeler
3. Demokrasi   6. hakem heyeti

PEKİŞTİRELİM (s. 216)

	Hak ve Özgürlük	Sorumluluk
Özel yaşamın gizliliği	✓	
Kanunlara uymak		✓
Yerleşme ve seyahat özgürlüğü	✓	
Düşünce ve kanaat özgürlüğü	✓	
Askere gitmek		✓
Din ve vicdan hürriyeti	✓	
Okula gitmek	✓	
Aşçı olmak	✓	
Vergi vermek		✓
Milletvekili adayı olmak	✓	
Meslek edinmek	✓	
Oy vermek		✓
Doğru bilgi edinmek	✓	
Basın özgürlüğü	✓	

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 217)

1. C   3. A   5. C   7. B   9. D   11. B
2. D   4. A   6. C   8. A   10. B

ÖĞRENELİM (s. 219)

Geçmişten Günümüze Türk Kadını ve Hakları

- devlet işlerinde
- vakıflar
- ebelik, öğretmenlik gibi mesleklerle kadınlar
- vatan savunmasında
- toplum hayatındaki önemini
- Eğitim ve öğretimde kadın ve erkeklere eşit haklar tanınmıştır.
- Toplumsal ve sosyal yaşamda kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.
- belediye
- muhtar
- milletvekili
- 17

UYGULAYALIM (s. 220)

- A. 1. (D)   5. (Y) Adaletsizliklere neden olur.
2. (D)   6. (D)
3. (Y) Kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.   7. (Y) Erkeklerin yaklaşık dörtte biri oranındadır.
4. (D)
- B. 1. Atatürk   4. Medeni
2. eşit   5. Tansu Çiller
3. Tevhid-i Tedrisat   6. uluslararası

PEKİŞTİRELİM (s. 221)

- Romancı
- Tiyatro sanatçısı
- Avukat
- Muhtar
- Milletvekili
- Savaş pilotu
- Fotoğrafçı
- Gazeteci
- Bakan
- Büyükelçi
- Vali
- Kaymakam
- Başbakan
- Anayasa Mahkemesi Başkanı
- TÜSİAD Başkanı

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 222)

1. A   3. A   5. D   7. B   9. D   11. B
2. B   4. C   6. C   8. A   10. C

6. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 224)

1. D   4. C   7. B   10. A   13. A   16. C
2. B   5. C   8. D   11. B   14. D
3. A   6. B   9. D   12. B   15. C

7. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR

ÖĞRENELİM (s. 228-229)

- Devletlerin eşitliği
- Komşu devletlerle iyi ilişkiler
- Yurtta barış dünyada barış

Toplumların Etkileşimi

- FİFA Dünya Kupası
- Formula 1
- 23 Nisan Çocuk Şenlikleri
- Rio Karnavalı
- Asya - Avrupa - Afrika
- geçiş
- Karadeniz'i - Akdeniz'e
- petrol - batı
- verimli
- Yeraltı - yer üstü
- jeopolitik

Kaynaklar ve İhtiyaçlar

- **İç Ticaret:** Ülke sınırları içinde yapılan ekonomik faaliyetlerdir.
- **Dış Ticaret:** Ülke sınırları dışında yapılan ekonomik faaliyetlerdir.
- **İhracat:** Yurt dışına mal satmaya denir. Dış satım.
- **İthalat:** Yurt dışından mal satın almaya denir. Dış alım.
- **Dış ticaret açığı:** Dış ticarete ithalat miktarının ihracattan fazla olmasıdır.

SATTIKLARIMIZ (İhraç Ürünlerimiz)	ALDIKLARIMIZ (İthal Ürünlerimiz)	İhracatımızda yer alan ilk 5 ülke	İthalatımızda yer alan ilk 5 ülke
Cam, seramik	İlaç ve tıbbi ürünler	İngiltere	Almanya
Demir-çelik, makine parçaları	Petrol, doğal gaz ve kimyasal ürünler	Birleşik Arap Emirlikleri	Rusya
Kara ve su taşıtları	Tropik meyveler, bazı hayvansal ve bitkisel yağlar	Irak	İtalya
		ABD	ABD
		İtalya	Fransa

UYGULAYALIM (s. 230)

- A.**
1. (D)
  2. (Y) Dış ticaret denir.
  3. (D)
  4. (Y) İhracat ürünlerimizden dir.
  5. (D)
  6. (D)

- B.**
1. ihracat
  2. fazla
  3. açığı
  4. gelişen
  5. ithalat
  6. olimpiyatlar
  7. petrol ve doğal gaz

PEKİŞTİRELİM (s. 231)

- A.**
1. Bir devletin, ulusal ve uluslararası alanda karar alırken başka bir devlete veya güce bağlı olmaması
  2. Bütün devletlerin uluslararası alanda eşit haklara sahip olması
  3. Ülkemize karşı beklediğimiz uluslararası saygıyı başka ülkelere de göstermek
  4. Ticari, siyasi, ekonomik, kültürel ilişkilerin öncelikle komşu devletlerle geliştirilmesi
  5. Dünyanın huzur ve güvende olması, ülkemizde de huzurun ve güvenin tesisine yarar.

- B.**
- TÜRKSOY
  - İİT
  - TİKA
  - KEİ
  - AGİT
  - OECD

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 232)

1. D
2. C
3. A
4. B
5. C
6. D
7. B
8. D
9. C
10. A

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 234-235)

- A.**
1. Y
  2. D
  3. Y
  4. D
  5. D
  6. Y
  7. D
  8. D
  9. D
  10. D

- B.**
1. çöller - kutup
  2. TBMM - cumhurbaşkanı - bağımsız mahkemeler
  3. güçler birliği
  4. demokrasi
  5. Kanunuesasi

C. Fosil Enerji Kaynakları Temiz Enerji Kaynakları

1. Petrol
2. Doğal gaz
3. Taş kömürü
4. Linyit
1. Güneş
2. Rüzgâr
3. Jeotermal
4. Su (Hidroelektrik)

- Ç.**
1. D
  2. B
  3. C
  4. C
  5. A
  6. B
  7. C
  8. D

- D.** Kadın, engelli veya çocuklara toplumda ekstra hakların verilmesidir.

ÖĞRENELİM (s. 236)

- eski
- Anadolu'ya
- Sovyetler Birliği'nin (SSCB)
- NATO - Varşova
- Avrupa - Orta Doğu
- Batı - Doğu
- modern - muhafazakar
- demokrasiyi - insan haklarını

UYGULAYALIM (s. 237)

1. (Y) Birleşmiş Milletler kurulmuştur.
2. (D)
3. (D)
4. (D)
5. (Y) Modern Batı kültürü ve muhafazakâr Doğu kültürü
6. (D)

PEKİŞTİRELİM (s. 237)

1. Milletler Cemiyeti
2. KEİ
3. NATO
4. TİKA
5. OECD

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 238)

1. C
2. D
3. D
4. A
5. C
6. A
7. D
8. B

ÖĞRENELİM (s. 240)

- üretilip - tüketilen
- sınırlı - kalıcı - etki
- modernleşme - kültür
- benzetebilecektir
- medya

UYGULAYALIM (s. 240)

1. (Y) Bütün toplumlarda birbirine benzer.
2. (Y) Tüm dünyada yaygın kullanılır.
3. (D)
4. (D)
5. (Y) Zayıflatır.
6. (D)

PEKİŞTİRELİM (s. 241)

1. milli değerlerimizi
2. kaybolması
3. üretilip - tüketilir
4. 20. yüzyıl
5. kalıcı
6. etki

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 241)

1. D
2. D
3. C
4. A
5. B

7. ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 242)

1. A
2. D
3. C
4. D
5. B
6. D
7. C
8. D
9. B
10. C
11. A
12. C
13. A